

ARCHIEFBEELDEN ERTVELDE – KLUIZEN – RIEME

Tempus Publishing Promotie en distributie: Agora uitgeverscentrum www.agorabooks.com

Ertvelde, Kluzen en Rieme, deelgemeenten van Evergem, worden aan de hand van meer dan 200 oude foto's en postkaarten uitvoerig in de kijker gezet.

Zowel de veranderingen op sociaal, economisch als cultureel vlak komen aan bod, met extra aandacht voor de twee wereldoorlogen.

Dankzij het uitvoerig onderzoekswerk van Gerard Bauwens bieden de onderschriften bovendien een schat aan informatie over de evoluties die Ertvelde, Kluzen en Rieme de voorbije eeuw gekenmerkt hebben.

TEMPUS PUBLISHING
www.tempus-belgium.com

PROMOTIE & DISTRIBUTIE
Agora Uitgeverscentrum
www.agorabooks.com

9 789076 684239

III

Twee wereldoorlogen

De Ertveldenaars ondervonden lijfelijk de Eerste Wereldoorlog vanaf 23 oktober 1914. Toen rukten de Duitsers Ertvelde en Kluisen binnen. Ze bleven hier meer dan vier jaar. In dit Drappengebied (het gebied achter de frontlijn) besloten de bezetters een Kommandantur te installeren. Elf woningen in de dorpskom van Ertvelde werden hiervoor opgeëist. We citeren uit een boek dat verscheen na deze oorlog: "De Kommandantur Ertvelde was groot en belangrijk. Zij jaakte aan de Hollandsche grens en het operatiegebied. De Duitschers hadden het lieve dorpje Ertvelde met zijn vierdubbele boomennrij, uitgekozen voor den zetel hunner administratie. Zij hebben er een goed leventje gemaakt, want in de streek was voorraad aan alles. In deze kommandantur is er vooral veel gemakheid. 't Is daar een echt winstbejag geweest, eene kwestie om 'zaakjes' te maken. De gelegenheid bood zich aan door de nabuurschap met de grens. De inval der Duitschers is daar kalmpjes ingegaan. De bloedige strijd was over. Zij dachten alleen zich eens goed in te nesten. En men overwoog slechts de opbrengst aan levensmiddelen en geld. Het wapen liet men aan de frontsoldaten." Op de foto: de uitrusting van de Belgische pionier in 1914-1918. De rechtse soldaat is de Riemenaar Leopold Vereecke.

1917: Pruisische officieren poseren voor de toenmalige woning van Vermeersch in de Lindenlaan. Centraal zit commandant Wendt, bijgenaamd *Pierke de zonneblome*, omdat hij er steeds had over de kweek van zonnebloemen. Uiteerst links staat Georges Shamkehl, een wereldlijke toek, en belast met het toezicht over landbouw en melkerijen.

1917: een wagen in de Lindenlaan, in het huis waar nu Pampemel is gevestigd, was de meest der fietsen. Deze foto is van mei 1917.

Het personeel van het Postbureau voor de nieuwe woning van Marie Desmet in de Pastoriestraat. Hier moesten de mensen die naar Gent wilden, dus buiten de Kommandatura, een speciaal paspoort halen en daarvoor betalen, liefst in goudstukken!

Een ambtenaar van de Ziedernutlung (Duits burgerlijk bestuur) in zijn auto met chauffeur, op de Ertvelde wegen in de periode van de Eerste Wereldoorlog.

Toen op 10 mei 1940 de Tweede Wereldoorlog uitbrak in België, vielen de bommen reeds op Rieme, meer bepaald op de Purfina en omgeving. Er vielen 8 doden: 6 soldaten en 2 burgers, met als eerste slachtoffer de zeventienjarige Anna Kerleu. Op 21 mei arriveerden de Duitse voorposten aan het kanaal Gent-Terneuzen. De Belgische genie had inmiddels, op 20 mei, de bruggen van Terdonk en Langerbrugge opgeblazen. Om veiligheidsredenen werden op 22 mei de 4 kerktorens op de linkeroever van het kanaal gedynamiteerd. De *Luftwaffe* bombardeerde nu ook de Kuhlmannfabriek. Ondanks de heftige weerstand van de Belgische troepen, onder meer van het 14e, 32e en 33e linieregiment, werd op de avond van 22 mei besloten tot een algemene aftocht, zodat op 24 mei de Duitsers ongehinderd het kanaal konden oversteken. Rieme, Ertvelde en Kluzen werden ingenomen, en de bezetting van onze gemeente nam daarmee een aanvang. Kort voor de bevrijding waren er opnieuw bombardementen, nu door de geallieerden. De bedoeling was de Duitse benzinevoorraden (het *Wifo*) te vernietigen. Op 16 september 1944 werd Ertvelde bevrijd van de Duitse bezetter. Op de foto zien we de toenmalige Kerkstraat te Rieme, nu Rode Kruisstraat, met de zwaar beschadigde huizen van Henri Lievens, Marcel Van Gelderen, Ivan De Maertelaere en Ivo Martens na de bombardementen in 1944. Bij de kruiwagen staan Roger en Henri Lievens.

Een van de weinige foto's van een begrafenisstoet van Riemse slachtoffers. De kisten werden op een kolenwagen geplaatst.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN	
Gemeente KLUIZEN	
KAART VOOR VOLLE MELK Reeks C N° 000200 VAN 6 TOT 14 JAAR	
Naam : _____	
Voornaam : _____	
Adres : _____	
Geboortedatum : _____	
Nr der rantsoeneringskaart E.P. _____	
Zegel	
Geldig tot _____	BERICHT: Deze kaart dient ingebracht te worden in den loop der periode waarin de rechthebbende 14 JAAR wordt.

Gemeente KLUIZEN Februari 1942 7	Gemeente KLUIZEN Oogst 1941 1
Gemeente KLUIZEN Maart 1942 8	Gemeente KLUIZEN September 1941 2
Gemeente KLUIZEN April 1942 9	Gemeente KLUIZEN October 1941 3
Gemeente KLUIZEN Mei 1942 10	Gemeente KLUIZEN November 1941 4
Gemeente KLUIZEN Juni 1942 11	Gemeente KLUIZEN December 1941 5
Gemeente KLUIZEN Juli 1942 12	Gemeente KLUIZEN Januari 1942 6

Tijdens de Duitse bezetting was er een strenge rantsoenering van de eetwaren. Er werd onder andere een verordening uitgevaardigd die als volgt luidde: "Alle bezitters van kicken zijn verplicht wekelijks 2 eieren per kicken af te leveren aan een aangestelde eierzamelaar. Een kicken per gezinslid is vrijgesteld van levering". Daarenboven was er een zegelsysteem waarmee de inwoners aan eetwaren konden geraken. Zo bestonden er rantsoeneringskaarten met zegels voor margarine, tafelolie, zout, suiker, brood, koffie, chocolade, vlees, vis, aardappelen, en ook voor osservet, reuzel en zeep. Hier zien we bijvoorbeeld een melkkaart, gebruikt in Kluzen voor kinderen van 6 tot 14 jaar. Voor hen was het dagelijks rantsoen volle melk bepaald op 25 centiliter.

De kerkenbouwers bezig aan de dakwerken. Vooraan staan de aannemers Lambert Heestermans en Maurice Verbeke, op inspectie.

De twee nieuwe klokken hangen gereed in de herstelde kerk. De inhuldiging van dat nieuwe gebouw had plaats op 7 mei 1953 door Mgr. Calewaert, bisschop van Gent.

Op een verlaten gebied langs het kanaal in de buurt van Rieme, werden van 1941 tot 1943 vierentwintig weerstanders terechtgesteld door de Duitsers. Op deze plaats werd op 10 juli 1949 het 'Nationale Heiligdom' geopend. De gefusilleerde mannen kregen op dit Executieoord een herdenkingskruisje, evenals de drie jonge Zelzatenaren die in het Zeeuwse Koudekerke waren terechtgesteld. Begin 1998 verhuisden de executiepalen en kruisjes naar Oostakker, omdat het Executieoord moest verdwijnen voor het nieuwe Kluitendok.

De tunnel naar het domein werd in 1953 verfraaid met afgedankte ornamenten van het Brusselse Noordstation: twee granieten leeuwen "als wachters aan de ingang van het dierbare plekje grond, opdat het niet door onwetenden of onachtzamen zou worden geschonden". Op de bandrol tussen hun klauwen prijkte het parool "Semper fidelis". Beide foto's werden genomen op 31 december 1997, de laatste toegangsdag.